

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

KAMMARJUNKAREN A. TH. CARLHEIM-GYLLENSKÖLD MED FAMILJ I SALONGEN PÅ VALLEN.

VALLEN OCH DESS INNEHAFVARE. FÖR IDUN AF KARLA RÖNNE.

DEN FORNA riddarborgen Vallén, belägen i södra Halland, är ett af provinsens anseeligaste, äldsta och minnesrikaste gods. Omslutet af en liten sjö på trenne sidor, höjer sig slottet från toppen af en kulle, som i terrasser sänker sig mot sjön. De på terrassens afsatser växande träden och buskarne, omsluta med sin grönskande gördel den gamla borgen, hvars ännu i bottenvåningen bibehållna sex fot tjocka granitmurar mer än en gång bjudit en angripande fiende trots.

När Vallén i början af 1400-talet framträder historien, ägdes det af den i Danmarks häfder ryktbara ätten Laxmand. Dess förste med vissnet kände ägare var Åke Laxmand, son till Peder Laxmand den gamle. Pål Laxmand, yngre bror till Åke, blef vid dennes död herre till godset, som han betydligt utvidgade genom köp af kringliggande gårdar. Ärfdes så Vallén vid herr Påls död af sonen Peder, som med sin hustru Else Brahe hade en son, Pål Laxmand, hvilken, sedan han inlöst sina systrars andel i Vallén, blef ensam ägare till gården. Denne herr Pål blef med tiden rikshofmästare och deltog nästan oafbrutet i riksstyrelsen. Ägnande stor omtanke åt eget förvärf, ansågs han som en af de rikaste inom hela danska väldet. Men hvarken denna rikedom, hans personliga anseende eller höga börd kunde rädda honom från en våldsam död eller hans barn från tiggarsståven. När svenskarne, efter kung Hans olyckliga tåg till Ditmarsken, uppsagt denne monark tro och lydnad och hans modiga drottning Kristina sökte åt sin gemål bevara Stockholms slott, utsändes från Köpenhamn Pål Laxmand med danska flottan att undsätta drottningen. Men när Laxmand, försenad af flerehanda orsaker, ankrade på Stockholms redd, var slottet redan uppgifvet. Denna motgång framkallade i Köpenhamn en

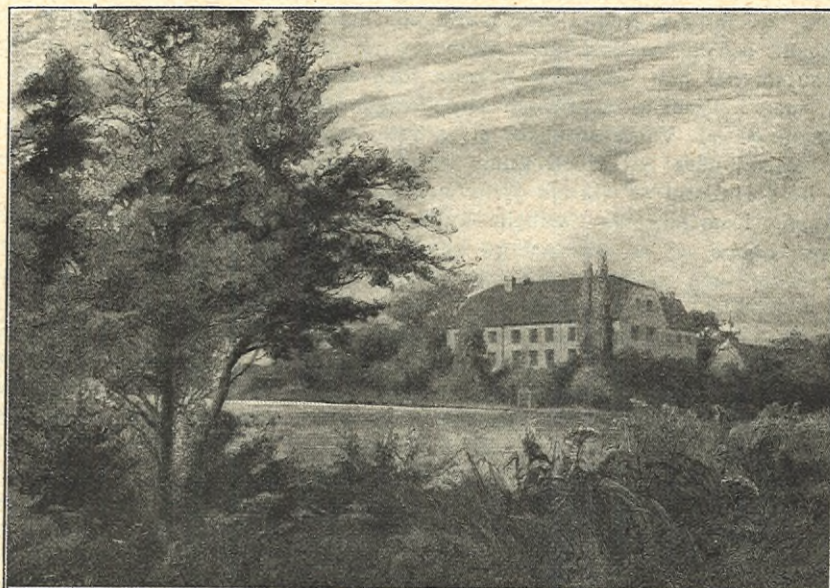
våldsam förbittring. Laxmand beskyldes öppet för att ha stått i hemlig förbindelse med Sture och att ofönligen ha fällt förädriska yttranden om sin konung. Utan tvifvel saknade dessa beskyllningar all grund. Men när Laxmand en sommarafton 1502 var på väg från slottet i Köpenhamn, öfverfölls han på Højbro plads af tvänne herremän, Ebbe Strangesen och Björn Andersen, hvilka dödade honom med flere värjstyng. Några veckor senare dömde danska riksrådet alla hans egendomar hemfallna till konungen, genom hvilken dom Laxmands änka och barn miste allt hvad de ägde.

Året därpå, 1503, sålde kung Kristian Vallén till riksrådet Henrik Krummedig. Enligt ännu befintliga kvitton betalade denne för godset med underlydande 12,000 mark, men lär ha haft svårt nog anskaffa denna summa. Satt han så en dag — sägnen förtäljer det — och grubblade öfver sin penningeför lägenhet, då en röst invid honom hördes yttra: "Lika så visst som det nu är guld i din hand, skall det ej håller framgent tryta, tills köpesumman blifvit gulden." Krummedig såg ned i sin hand, — där låg ett guldmünt. "Och blef han" — tillägger sägnen — "vid ett fritt mod och Gud vare lof behöll han det alltid." Det lycko bådande myntet finns ännu i förvar på Gammel-Estrups gård på Jylland och är af en louis'dors

storlek med gammal arabisk inskrift. Å ett omlindadt papper är den ofvan citerade händelsen nedskrifven af Henrik Krummedigs dotterdotter, riksrådet Eske Brock.

År 1507, då Halland hemsöktes med eld och svärd af "Danmarks plågoris" Åke Hansson Natt och Dag, blef Vallén ödelagd af svenskarne. Slottet uppbyggdes dock snart af Krummedig, som omgaf det med vallar och grafvar. Han dog 1530, i 6 år öfverlefd af sin änka Anna Rud. Deras enda barn, dottern Sofia, var gift med riksrådet Eske Bille, och kom nu Vallén jämte andra af de Krummedigska egendomarne i den mäktiga Billeättens ägo. Mot slutet af sin lefnad delade Bille sina gods mellan söner och mågar och sonen Hartvig fick Vallén på sin lott. Han afled ogift och gården ärfdes af brodern Jörgen. Denne deltog med stor tapperhet i nordiska sjuårskriget, bosatte sig på gamla dar på sitt halländska gods och dog där 1619. I sitt äktenskap med Hedvig Giöe hade han sju barn, hvilka dock alla doge före föräldrarna. Kom så Vallén att tillhöra Eske Billes kusin, riksrådet Eske Brock, och vid dennes död 1635 hans dotter Jytta, gift med Jörgen Skeel. Denne bortbytte kort före sin död 1631 Valléns egendom till Henrik Gyllenstjerna, mot en gård på Jylland, sedan den gamla minnesrika borgen i mer än 125 år varit inom samma släkt.

Gyllenstjerna sålde 1654 Vallén till landshöfding Magnus Durell för en köpesumma af 14,500 riksdalar. Under denne ägares tid öfverfölls gården af snapphanar, hvilka, sedan de plundrat allt hvad de kunde öfverkomma, satte eld på borgen. Ärfdes så Vallén vid landshöfdingens död af dottern Magna, gift med öfverste-löjtnant Erik Johan Meck. Deras första omsorg blef att iståndsätta den nedbrända gården. Borgen bestod af en kringbyggd fyrkant med en djup brunn på slottsgården. Midt på östra fasaden höjde sig ett väldigt torn, under hvilket en hvälfd port ledde till bron öfver vallgraven. Efter Erik Mecks död satt hans änka som härskarinna på Vallén till sin död 1702, då godset delades mellan hennes tre söner. Yngste sonens efterleverska, fru Klara Lilliehöök, inlöste svägrarnas andelar för 32,000 d:r silfvermynt och förenade åter egendomen på en hand. Hennes enda dotter gifte sig med sin kusin Jakob Burensköld, som vid svärmörens frånfalle blef ägare till Vallén. Sonen Otto Wilhelm utlöste efter föräldrarnas död sina tvänne bröder och förvärfvade så godset för egen del. Hofjägmästare Burensköld, af traktens allmoges vanligen kallad "Herr Otto på Vallén", omtalas som en i många hänseenden originell personlighet. I hvardagslag gick han klädd i grå hemväfd vadmalsträkt med blanka silfverknappar, denna utbyttes vid högtidliga tillfällen

VALLEN FRÅN SJÖSIDAN.

VALLEN: BORGGÅRDEN.

mot en af blå vadmal, prydd med massiva guldknappar. Höga grofva stöflar, under vintern försedda med sulor af trä och därutanpå galoscher, äfven de med träbottnar. En hatt med vida brätten, en stor slängkappa och ett långt spanskrör fulländade den egendomliga toaletten.

Jägmästaren Burenskölds enda dotter Eleonora Helena blef vid en broders död ensam arfvinge till Vallén. Fru Eleonora var i sitt andra äktenskap gift med kapten Adolf Mauritz Carlheim-Gyllensköld och deras son, kammarjunkare *Adolf Theodor Carlheim-Gyllensköld*, gift med Beata von Geijer, äger och brukar nu det gamla Hallandsgodset. Ar 1868 mottog kammarjunkare Carlheim-Gyllensköld Vallén på arrende af sina föräldrar och köpte egendomen 8 år senare för 300,000 kr.

Södra Halland har under de senare decennierna icke lidit brist på dugande, initiativkraftiga män, hvilka för sin ords bästa i ena eller andra riktningen aldrig skytt mödor och uppoffringar. Bland de förmågor, som i detta hänseende gjort sig fördelaktigt bemärkta, intager ägaren till Vallén ett af de främsta rummen. Kammarherre Carlheim-Gyllenskölds kraft och intresse för det allmänna ha flitigt tagits i bruk. I öfver ett fjärdedels sekel har han utöfvat en omfattande verksamhet som organisator, kommunalman och jordbrukare. Mångårig landstingsman, sedan 34 år tillbaka ledamot af Hallands läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, riksdagsman under 8 år i Första och f. närv., sedan 5 år, i Andra kammaren, har kammarjunkare Carlheim-Gyllensköld varit använd i en mångfald olika värf och i ett stort antal styrelser, kommittéer och utskott, oftast som ordförande. Bland de allmännyttiga företag, vid hvilka han knutit sitt namn, vilja vi särskildt nämna upprättandet af Hallands folkhögskola, tillkomsten af sjukhus i länets tre mindre städer, skogsodlingens organisation och utveckling inom provinsen m. m. Dessutom har han inlagt ett numera icke synligt, men betydande arbete och uppoffringar för tillkomsten af Västskustbanan, ett arbete, som uppehölls i nära ett decennium, innan denna för hela Halland så viktiga järnvägsfråga slog igenom. Kammarherre Carlheim-Gyllensköld är äfven ledamot af en stor mängd allmännyttiga föreningar och sällskap, allt för vidlyftigt att här uppräknas.

Med grundlig teoretisk bildning och med den praktiske landbrukarens öppna blick har ägaren till Vallén skött denna stora egendom, väl vetande att jordbruket är Sveriges modernnärings och att på detta hänger vårt lands välfärd i eminent grad. Under de 37 år kammarjunkare Carlheim-Gyllensköld handhaft landtekonomen på Vallén, har denna fullständigt omskapats. Med rastlös iver har han arbetat på egendomens iståndsät-

tande, där jorden har undergått laga skifte, och storartade nyodlingar ha verkställts. Af de tre hufvudgårdarna äro två fullkomligt ombyggda och den tredje uthusnybyggda och förstörade, öfver 2,000 tild kala ljunmarker ha blifvit planterade med mest fur, men äfven ek, bok och björk. Äfven hos godsets arrendatorer ha ny- eller ombyggnader verkställts och förut obrukbar jord förvandlats till bördiga åkerfält.

Genom de vidsträckta skogsodlingarna och jordbrukets reformering m. m. har naturen fått ett mera kultiveradt, frodigt utseende, där den förr mångenstädes gjorde ett ödsligt och kargt intryck. Också kan tryggt påstås, att ingen egendom i Halland under en människoålder genomgått sådana omfattande och genomgripande förbättringar som Vallén i den nuvarande ägarens hand. —

Den nuvarande slottsbyggnaden på Vallén består af en hufvudbyggnad och tvänne med denna sammanhängande flyglar, alla af två våningars höjd. De omsluta på tre sidor en borggård, som öppnar sig mot den af träd och buskar grönskande vallgravven,

Om borgens utseende i svunnen tid känner man intet. Det är troligt, att den utgjort en befäst fyrkant, sådan den var, när den lades i aska under snapphanefejden. Enligt gamla skrifter blef Vallén 1507, fredagen före Kristi Himmelfärdsdag, brändt af svenskarne under Svante Sture och nämnes då en starkt befäst borg. Serpentin- och kanonkulor, dels af järn dels af sten med blybeklädnad, ha många gånger hittats omkring platsen och bära vittne om de fejder, här utkämpats.

Manbyggnaden blef illa tilltygad af snapphanarnes hemsökelse, och den ombyggnad, öfverstlöjtnant Meck verkställde, gick ut på att återställa byggnaden sådan den var före det nämnda öfverfallet. Stod så slottsbyggnaden i öfver ett sekel i detta skick oförändrad, tills den år 1800 hemsöktes af en häftig eldsvåda. Vid den reparation, som här af blef följden, bibehöll man allt hvad som kunde användas af de gamla murarna, med undantag af den fasad, som vette åt vallgravven, hvilken refs ned. Härvid gjordes ett hemskt fynd — man fann nämligen i en af de tre alnar tjocka granitmurarna skelettet efter en inmurad kvinna med ett spädt barn. Utan tvifvel förelåg en episod ur ett förfärligt familjedrama, men när detta tilldragit sig eller hvem det arma offret varit — därom känner man intet. Icke ens sägnen vet det ringaste att förtälja härom.

Bredvid skelettet låg ett breviarium, som skänktes till Uppsala universitetsbibliotek. Af bokens ålder kan man sluta sig till, att mordet troligen skett under ätten Laxmands tid. I gemaken på Vallén äro nutid och forntid sammanparade af konsterna händer och dess rika samling af konst saker och möbler från gångna tider sätter sin prägel af gammaldags gedigenhet på det hela. Kammarjunkare Carlheim-Gyllensköld har i egenskap af varm fornälskare och konstvän dels köpt, dels själf framdragit ur glömskan från källare, vindar och uthus en mängd antika, dyrbara möbler och

andra föremål, som förra ägare till Vallén ansett omodernt eller mindre användbart. Så finna vi öfverallt i rummen af hr Carlheim-Gyllensköld sammanbragta och restaurerade skåp, speglar, byråar, stolar, bord o. d. allt från 1600-talet, men äfven i andra tiders stilar och typer. Särskild uppmärksamhet tilldrager sig ett skrin af ek från 1400-talet med danska ätterna Juul och Lunges (Basses) vapen jämte de ursprungliga ägarnas — riddarens och husfruns — porträtt — allt i gammaldags snideri. Af målningar vilja vi särskildt nämna en god duk med gammaltestamentligt motiv, som tillskrifves Rembrandts lärjunge van Liewen, samt fyra tafur med vyer från Sveaborgs fäste af Martin.

I matsalen finna vi en liten fin samling olikartade föremål, som tillhört fältmarskalk Ascheberg, såsom hans fältskåp af tenn med silfverlegering. Den utgöres af 28 tallrikar, 2 mindre och 7 större fat, alla vapenkrönta, samt 9 fältflaskor af kristall med dubbla silfverprop-par, afsedda för vin och likör. Vidare Aschebergs fältskrin af järnbeslagen ek med lådor af ebenholz och inläggningar i pärlemor, grefvinnan Aschebergs skrifschatull med silfverpjäser samt en groft målad tafla, som framställer Aschebergs första vunna batalj vid Sandomirski under polska kriget, jämte däröfver den yxa, han i samma slag med egen hand frantog en kroat.

I ett af smågemaken fångas blicken genast af en liten vacker samling porslin, däri ett 30 tal in- och utländska fabriker äro väl representerade. De märkligaste äro Capo di Monte, Wedgwood, Sèvres och sachsiskt — Marcolinis period. Dessa porslinspjäser hafva delvis tillhört flere af våra historiskt bekanta män såsom Linné, Jonas Alströmer, Magnus Durell m. fl.

Biblioteket på Vallén innehåller af planscher verk en mängd sällsynta saker Äfven bland bokskatterna kunna uppvisas flere unika verk.

HERREN TILL VALLEN VID SKRIFBORDET.

Det senare halfåret

är nu inne, och ärade halfårs- och kvartalsprenumeranter å *Idun* erinras om nödvändigheten att *omedelbart* förnya prenumerationen, på det intet afbrott i tidningens regelbundna expedition må behöfva uppstå.

Många intressanta tilldragelser —

bland dessa närmast det nyförmålda furstparets hemkomst till Sverige och högtidliga intåg i hufvudstaden — komma att under den närmaste tiden illustreras i våra spalter med talrika och utmärkta bilder, på samma gång som det litterära innehållet skall erbjuda rikaste omväxling och värde.

SALUS
Garanti **CACAO** *

I plomberade påsar
å 100 gr. $\frac{1}{4}$ & $\frac{1}{2}$ kg. *
Pris 35 öre pr kg.

Obs. noga garantimärket
"Sålus" *
och blått tvärstreck.

Hultmans Fabriker
Malmö. Telefon 661.

MOT DEN GLIMMANDE LYCKANS ÅR.

DU STOD på balkongen i morgonens solbelysning

med vindens fläkt i ditt skimrande, bruna hår.
Jag kände i hjärtat en underlig, skälfvande rysning,
där solblind jag gick mot den glimmande lyckans år.

Mitt sinne var fullt af unga tankar, som drömde unga drömmar af lust och vårröda kraf,
en värld af jäsande kraft jag inom mig gömde,
där jag drog i kamp mot brottande böljors haf.

Jag kände det klart, min väg var en vårljus lyckas,

fast lika godt öfver sorger den ock kunde gå.
Och jag tänkte: "Om än min lefnad skall höstsvart smyckas,

o öde, gif, att den ej blir dimmig och grå!
O gör mitt lif till en skimrande färgstark saga i rödt och solhvitt och dunkelt glimmande svart,

så skall jag stolt de mörkaste kval fördraga och gå min väg framåt och ej fråga hvart!"

Så tänkte jag tyst och såg dit upp mot balkongen,

där dig jag såg som en glimmande hoppfull syn,

och jag kände inom mig den stormande stora sången

som leda skall — kanhända — mitt lif mot den ljusa skyn.

Jag slöt mina ögon tyst och hörde rytmerna brusa

och såg mitt öde just så, som jag varmast drömt,

och i en sekund för toner, som stormande susa, all lifvets ängslande smärtfyllda ve jag glömt.

Så ger jag dig då, hvad jag hetast och trotsigast drömde

af solvarm lycka och kärlek, flammande röd, hvad skyggast förr jag innerst i hjärtat gömde, hvad lifvet gett mig af sällhet, längtan och nöd.

Gestalt jag ville att drömmarna manligt togo och fyllde med klang min ungdoms susande sång,

med segerns jublande klang, som den dagen de drogo

emot en vårljus syn på en mörk balkong.

SVEN BJARNE.

HURU SKALL LUNGSOTENS SPRIDNING INOM HEMMET FÖRHINDRAS?

AF HJ. TIDESTRÖM.

Läkare vid Nationalföreningens mot tuberkulos bostadshus i Stockholm.

ETT AF DE VIKTIGASTE medlen i striden mot tuberkulosen är utan tvifvel uppbyggandet af anstalter för vård och isolering af de lungsjuka. Då emellertid vårt land icke mäktar bära de stora kostnader, som äro förenade med ett tillräckligt antal sådana vårdanstalter, så måste vi arbeta för, dels att de tusendetal tuberkulösa, som ej kunna erhålla sådan vård, ute i det allmänna lifvet göras så ofarliga som möjligt, dels att de friska genom ett förståndigt lefnadssätt göra sig motståndskraftiga mot smittan.

För att nå detta mål fordras emellertid ej blott att den lungsjuke läres och tillhålls att vara försiktig med sina upphostningar, som ju i främsta rummet äro smittospridande, utan dessutom ett energiskt upplysningsarbete angående den stora betydelsen af allmänt hygieniska förhållanden, så att alla icke allenast inse detta, utan äfven vilja göra något för att genomföra det.

Det gäller å ena sidan att framhålla tuberkulosens smittosamhet, men att å andra sidan göra detta med lugn och sans, så att den i våra dagar så öfverhandtagande bacillskräcken dämpas och i stället full klarhet allmänt vinnes om, att en lungsjuk, som "sköter" sig, ej är farlig för sin omgivning. Mången lägger nu sten på börda genom att undvika den lungsjukes umgänge, då man i stället kan skydda sig med att fordra och tillse, att han är försiktig i umgänget med sina medmänniskor.

Det är icke nog med, att försiktighetsåtgärder mot smittans spridande vidtagas i offentliga lokaler, verkstäder o. s. v., utan striden mot tuberkulosen måste äfven flyttas öfver till det egna hemmet, där ju det intimare umgänget mellan sjuka och friska äger rum. Och härvidlag har hemmets vårdarinna en stor uppgift att fylla! Visserligen står hon ju mången gång maktlös, särskildt i fattigmans koja, där sjukdomen härjar, men säkerligen kan dock med förut tillgängliga resurser ofta af ett ohygieniskt hem skapas ett hygieniskt. Men därtill fordras, som sagdt, ej blott god vilja, utan äfven kunskap om, huru man bör förhålla sig.

I anslutning till det nu sagda vill jag till besvarande uppställa följande frågor:

- 1) Huru skall den lungsjuke själf förhålla sig för att ej sprida smitta?
- 2) Huru kan hemmet skötas för att göra den lungsjuke ofarlig för sin omgivning?
- 3) Huru skola de friska sköta sig för att ej bli smittade?

Huru skall den lungsjuke själf förhålla sig för att ej sprida smitta?

Spotta aldrig på golvet eller i trapporna! Spotta alltid i särskildt spottkärl!

Dessa — liksom alla andra råd beträffande spottning och hostning — gälla dock ej blott de lungsjuka, ty oafsedt det osnygga i att spotta på golvet, i trappuppgångar o. s. v., så vet man ju dock ej, huruvida ej många af alla dem, som lida af "tillfälliga katarrer", i verkligheten bära på en lungtuberkulos, som läkes på kort tid, och därför äro dessa under denna tid fullt lika så smittoförande som de, som äro kända för att ha lungdot.

I hvarje rum bör därför alltid finnas ett spottkärl. De gamla spottlådorna med sand, hackadt ris, torfströ, sågspån eller dyl. äro förkastliga, ty där torka upphostningarna in och hvirflas sedan upp, då kärlden skola rengöras.

Sidentyger med Schweizerbroderi

till

Klädningar och blusar

sista nyhet i Japan Pongé å kr. 3.10 & 4.70 pr meter. Levereras tull- & porto-fritt till privatpersoner.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co., Luzern S. 5. (Schweiz.)

Man skall i stället slå litet vatten i spottkär-len — sublimat eller annat smittodödande medel är onödigt — ty det behöfs blott, att upphostningarna hållas i flytande tillstånd för att bacillerna ej skola spridas vidare. I handeln finnas många olika sådana spottkärl, afsedda att begagnas med något vatten, lämpligast äro de med en trattformig öfvertäckning. — Väggs-pottkoppar äro utan tvifvel bättre än sådana, som stå på golvet, ty i senare fallet riskerar man ju alltid att spotta bredvid kärlet; dettas närmaste omgivning bör därför dagligen aftorkas med en våt trasa. —

Den som icke har råd att köpa sig ett särskildt spottkärl, kan därtill använda en vanlig spillkum eller liknande kärl.

Den lungsjuke bör emellertid under alla förhållanden ha sin egen *spottkopp*¹⁾, som dagligen skall tömmas och rengöras. Spottkoppar af papper, afsedda att uppbrännas dagligen, äro säkerligen mycket bra, men som de naturligtvis i längden ställa sig ganska dyrbara, så torde man ej kunna få dem i bruk i fattiga hem.²⁾

Hvar skall då en lungsjuk spotta, om han ej befinner sig i närheten af ett spottkärl? Bästa svaret torde vara, att han ständigt bör bära på sig en *sick-spottflaska*, som han ju dock ej behöfver begagna annat än i reserv.³⁾ Detta betraktas nog af mången som ett oupphinneligt ideal, alldenstund de sjuka ej kunna förmås att begagna sådana, men säkert är, att den lungsjuke, som ej skyr "skammen" att nödgas bära den "blåa flaskan", hos sina tänkande medmänniskor skall uppväcka förtroende i stället för den rädsla, som han nu åstadkommer. Den är ju ett tydligt bevis på, att den sjuke är medveten om, att han är smittoförande, och att han gör hvad han kan för att ej sprida smittan.

Alla de olika förslag, som framkommit angående spottning i särskilda tyglappar, "japanska näsdukar" af papper etc., torde vara mindre lyckade. Den stackars lungsjuke "komprometterar" sig ju fullt lika mycket, om han använder sådana. Hvar och en dylik tingest kan ju för öfrigt icke begagnas mera än en gång, och detta sätt ställer sig därför i längden betydligt dyrbarare än en spottflaska, hvars dagliga skötsel är ganska lätt, och de lungsjuka lära sig mycket snart att använda dem med snygghet och "diskretion".

Att spotta i näsduken är likaledes otillåtet annat än i yttersta nödfall, ty visserligen blir ju en lungsjuks näsduk alltid mer eller mindre

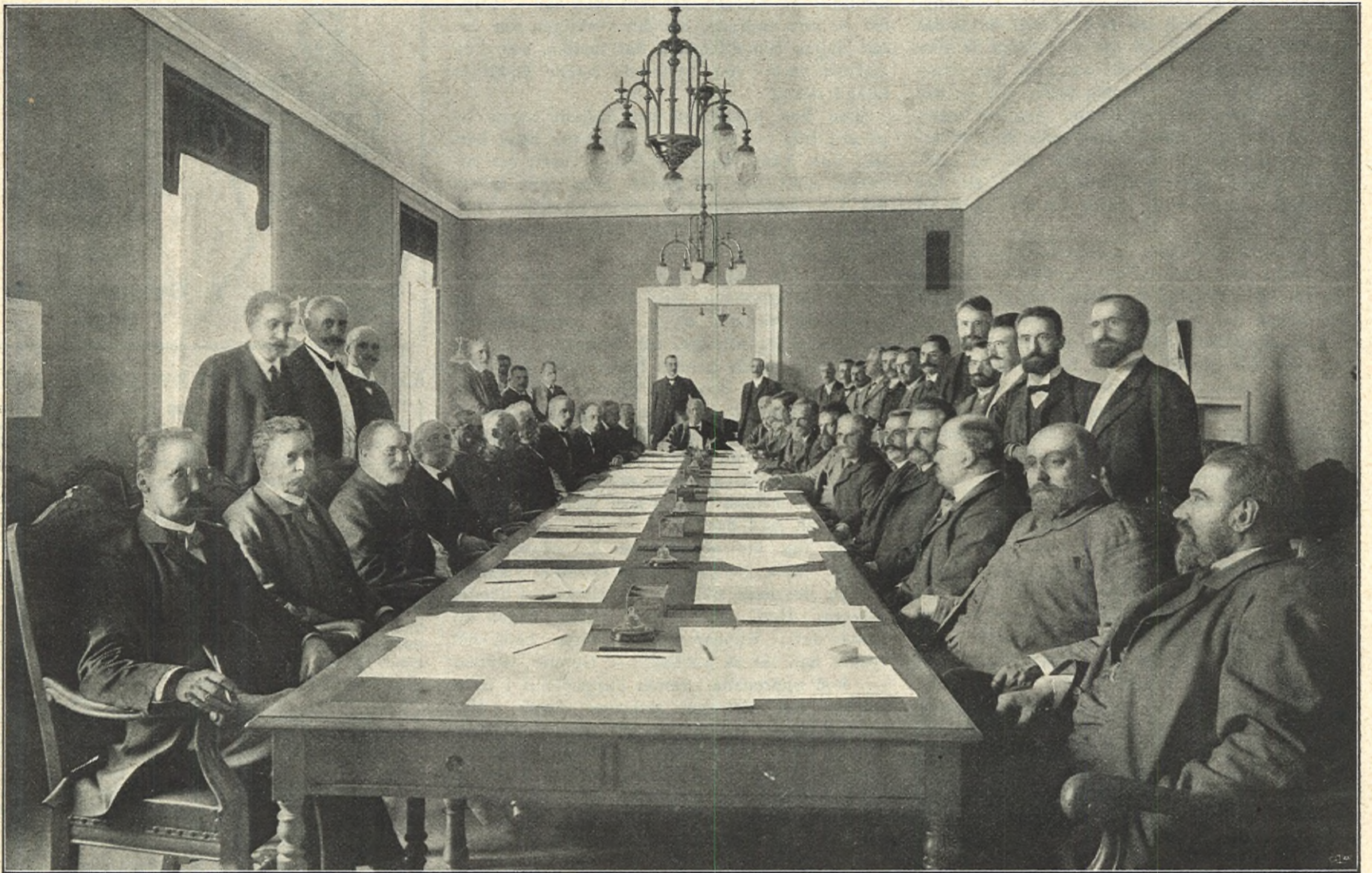
¹⁾ Mycket lämpliga sådana spottmuggar af porslin med porslinsträtt tillverkas å Rörstrand och Gustafsberg och säljas i dessa fabrikers försäljningslokaler m. fl. ställen för 50 öre stycket.

²⁾ Dylika papperskoppar äro för öfrigt ännu så länge ganska svåra att erhålla i vårt land. Numa Peterson, Stockholm, säljer sådana för 15 öre st. I Norge, Tyskland m. fl. länder finnas flere modeller till betydligt billigare pris, ända ned till 3 1/2 öre styck.

³⁾ Många olika sorters fick-spottflaskor finnas att köpa; de bästa torde vara Dettweilers; pris 3.50 — De billigare — Liebig's och andra — äro ej fullt pålitliga beträffande täthet och hållfasthet.

Många år

kunna Ni använda Edra gångkläder genom att låta tvätta eller färga desamma hos **Örgrytte Kemiska Tvätt- & Färgeri A.-B., Göteborg**, som utför dylikt arbete ytterst om sorgsfullt och billigt. Ombud i Stockholm: **Fröken Beda Johnson, Kungsgatan 9.**

SÄRSKILDA UTSKOTTET VID DESS FÖRSTA SAMMANTRÄDE UNDER HR CHR. LUNDEBERGS ORDFÖRANDESKAP. KRING BORDET DE ORDINARIE MEDLEMMARNE, SUPPLEANTERNA STÄENDE BAKOM. FOTO FÖR IDUN AF A. BLOMBERG.

skall taga sig an propositionen, och på dess basis torde nog ock riksdagen komma att skrida till underhandling med stortinget, naturligtvis med den bestämdhet och med fasthållande af de kraf, som äro oundgängliga för att ge landet upprättelse för den lidna kränkningen och säkerställa oss mot alla framtida fientligheter från vår granne bakom Kölen.

Det från några håll ihärdiga ropet på krig, blott för att få "tukta norrmännen", kan och bör ej ha någon resonans hos Sveriges folk. Med behärskning och sinnesadel kunna vi vinna mycket, med torpeder och granater föga annat än en dödsfiende i vår rygg.

Endast i det fall, att Norge skulle frångå sitt nyligen afgitna löfte att komma oss tillmötes med nödiga medgifvanden i hvad som rör en för båda rikena tillfredsställande unionsupplösning, finns för Sverige ingen annan utväg än att med vapen häfda sin självständighet, sin oafvisliga rätt till en värdig tillvaro inom egna gränser.

Men innan vi stå inför en sådan eventualitet, måste norrmännen ha dragit upp sina för-

handlingars alla vindbryggor. Och det har ännu ej skett.

Den bild vi här ofvan meddela af det särskilda utskott, till hvilket nu närmast fosterlandets lit står i den allvarsdiga krisen, är tagen vid dess första sammanträde i bevillningsutskottets lokal, hvarvid regeringen meddelade de särskilda villkor, som densamma tänkt sig för Sveriges bifall till unionsupplösningen. Rundt

kring bordet sitta de ordinarie utskottsledamöterna, vid klubban ordföranden hr Christian Lundeberg, medan suppleanterna synas stående bakom.

Vi meddela här särskilda utskottets sammanställning i ordningsföljd efter röstsiffrorna:

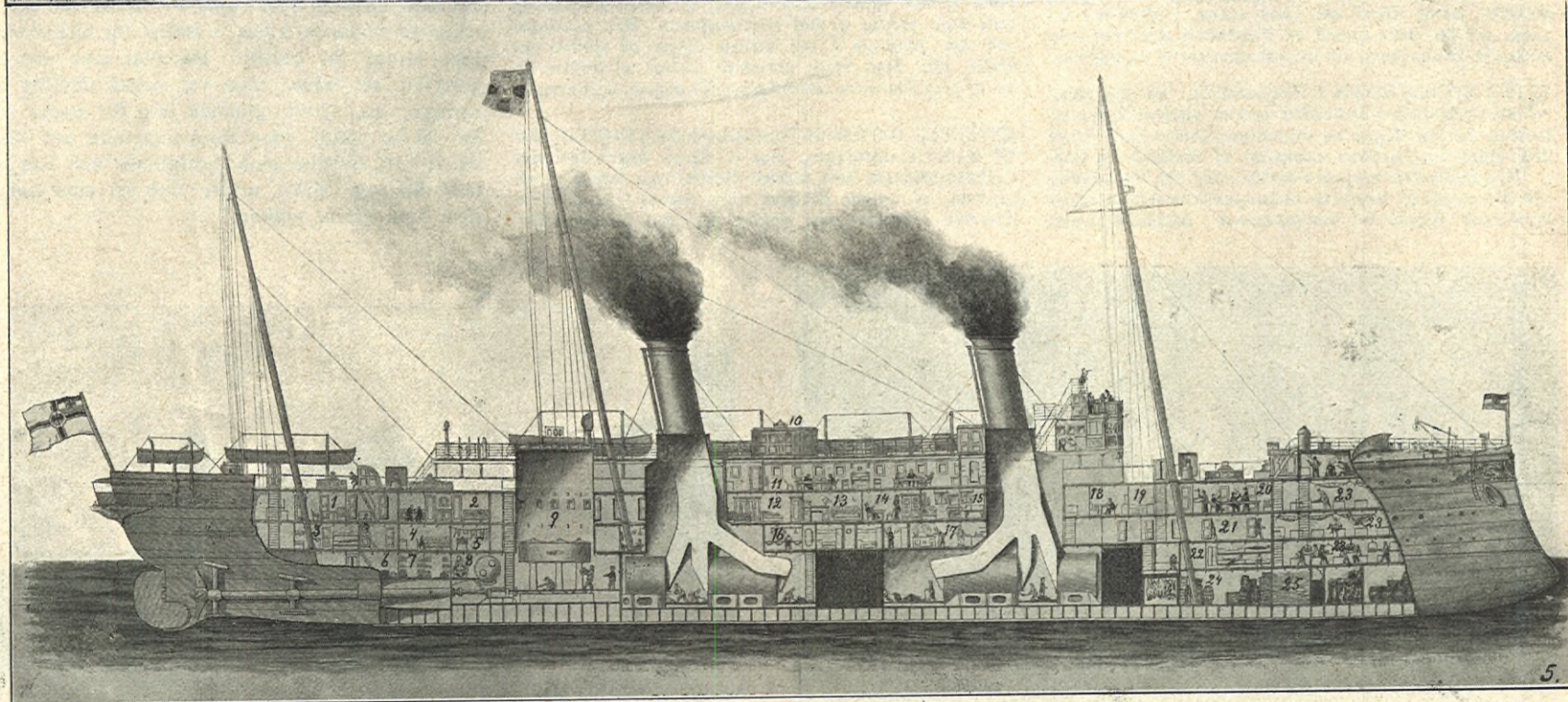
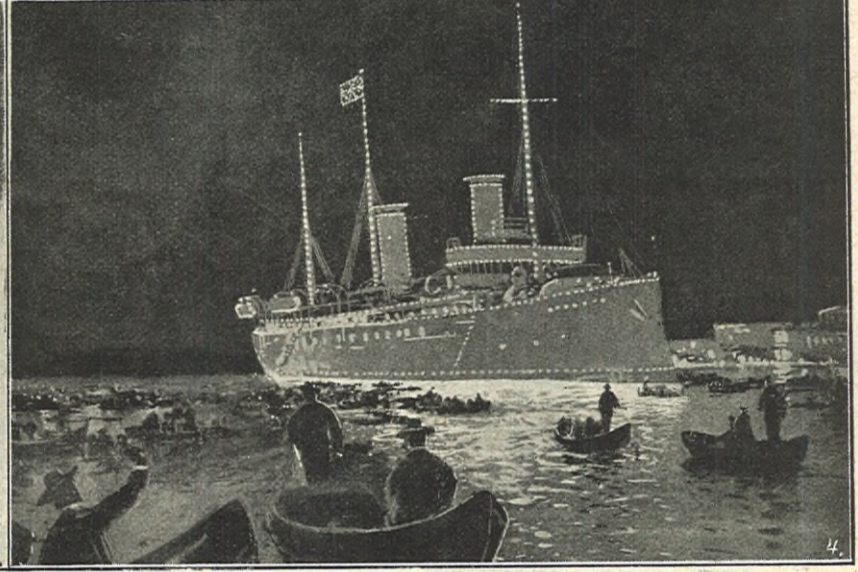
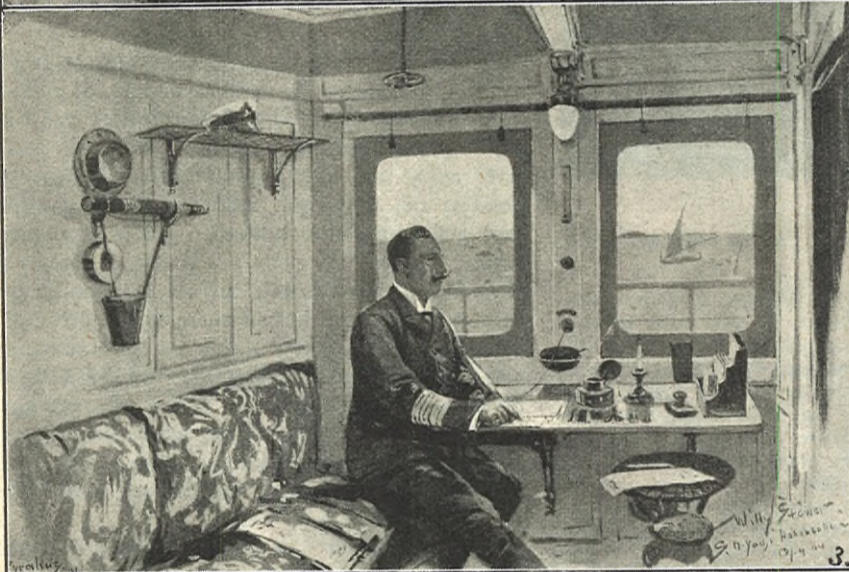
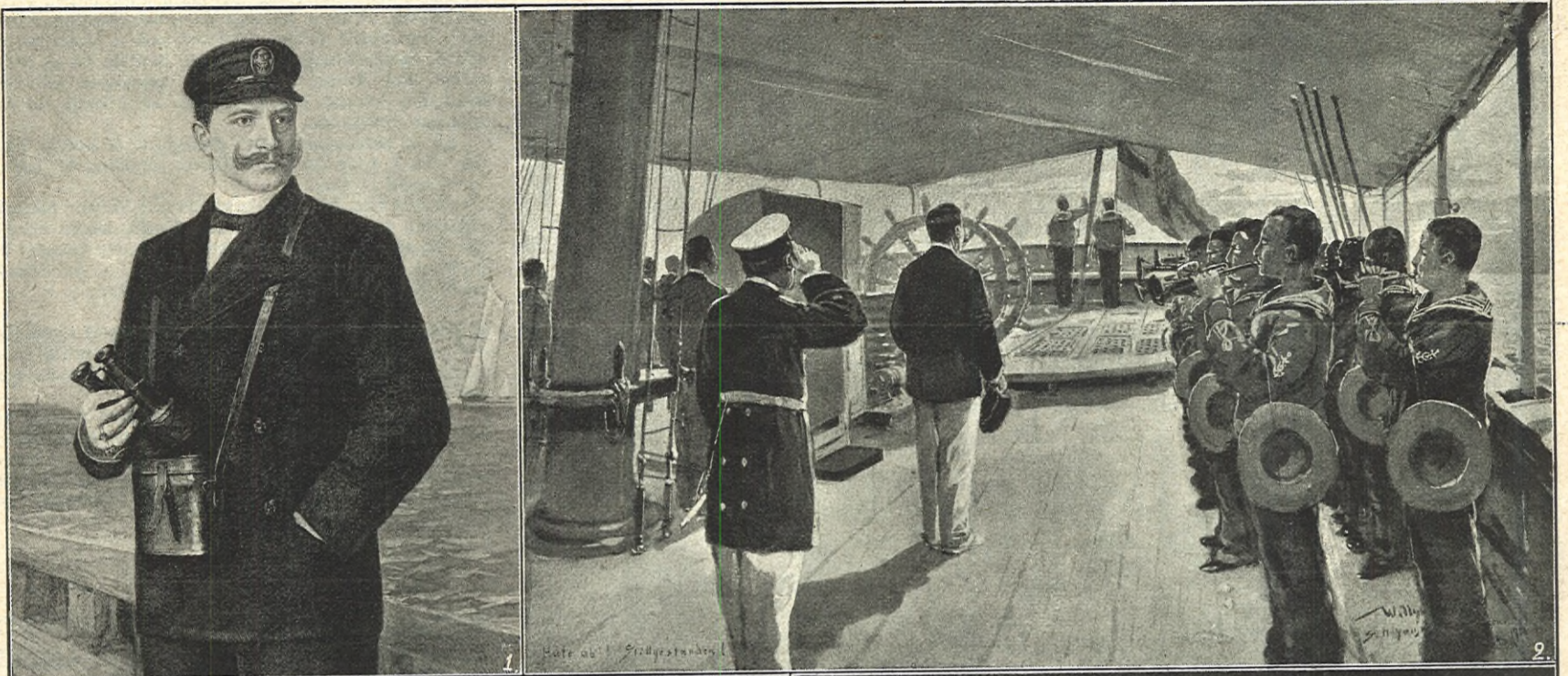
Första kammaren: Hrr Cavalli, Lundeberg, frih. Åkerhielm, Billing, greve Fredrik Wachtmeister, Blomberg, Hugo Tamm, Fr. E. Pettersson, Säve, Walldén, frih. Palmstierna och Afzelius och som dessas suppleanter hrr Östberg, Lindman, Rettig, Hammarström, frih. Carl Klingspor, Gustaf Andersson i Kolstad, Lovén och Vollrath Tham.

Andra kammaren: Hrr H. Andersson i V. Nöbbelöf, C. Persson i Stallerhult, A. Persson i Påboda, D. Persson i Tällberg, P. Pehrson i Törneryd, Lindblad, von Krusenstjerna, Staaff, A. Henrikson, Hjärne, Bonde och Zetterstrand och som dessas suppleanter: Hrr Odqvist och Gustafsson i Sjögesta, Ödman, Wiklund, Trapp, Bergendahl, Starbäck, K. G. Karlsson, Kvarnzelius, Biesert, Hedlund och Beckman.

STEN STURESTENEN AFTÄCKES PÅ KYRKOGRÄDEN I MARIEFRED. L. C. LINDMARK FOTO.

Använd
Välgörenhetsmärkena
på
alla edra postförsändelser.

KEJSAR WILHELMS BESÖK I SVENSKA FARVATTEN. I. KEJSAREN I SIN JAKTKLUBBSUNIFORM. EFTER ETT PORTRÄTT AF MARGARETE FRITZE. II. EN FLAGGPARAD OMBORD PÅ »HOHENZOLLERN». III. KEJSAREN, SYSSELSATT MED REGERINGSÄRENDEN, I DÄCKSPAVILJONGEN PÅ »HOHENZOLLERN». IV. »HOHENZOLLERN» I ILLUMINATIONSSKRUD. V. »HOHENZOLLERN» I GENOMSKÄRNING, UTVISANDE DET KEJSERLIGA FARTYGETS INREDNING UNDER DÄCK. 1. SEKRETERARNES MESS. 2. UPPVAKTNINGENS MESS. 3 O. 4. TJÄNARNES SOFRUM OCH MESS. 5. TVÄTTRUM. 6. PACKRUM. 7. VINKÄLLARE. 8. ELEKTRICITETSVERK. 9. MASKINRUM. 10. RÖKSALONG. 11. KEJSARENS MATSAL. 12—15. KEJSARENS SOFRUM, ARBETS- RUM, FÖREDRAGNINGSRUM OCH SALONG. 16. BADRUM. 17. KÖKSDEPARTEMENTET. 18 O. 19. KOMMENDANTENS SALONG OCH SOFRUM. 20. OFFICERSMESS. 21. OFFICERARNES SOFKAMMARE. 22. RUM FÖR KÖKSPERSONAL OCH TJÄNARE. 23. MANSKAPETS RUM. 24. KÖTT- OCH FÖRRÅDSRUM. 25. VATTENRESERVOAR.

VÄGGMÅLNING AF GEORG PAULI I BRUMMERSKA SKOLAN I STOCKHOLM. A. BLOMBERG FOTO.

UR DAGSKRÖNIKAN.

EN SOMMARTAFLA af mycken friskhet och fågning är den af artisten G. Pauli nyligen avslutade dekorativa väggmålning, föreställande botaniserande skol flickor, som pryder en af väggarna i den bekanta Brummerska skolan härstädes och som vi här ofvan med konstnärens tillstånd afbilda.

I detta sammanhang torde äfven förtjäna nämnas, att den talangfulla målaren, hvilken både med pensel och penna gjort så vackra insatser i vårt lands konstlif, härom dagen fyllde 50 år.

Att vi ej nu meddela den ungdomlige 50 åringens porträtt, beror däraf att Idun redan i 1899 års årgång, nr: 86, hade införd en illustrerad skildring från makarna Paulis hem, till hvilket nummer vi nu hänvisa.

STEN STURESTENEN I MARIEFRED. På den forna klosterplatsen i Mariefred nedom stadens kyrka af-täcktes härom dagen en minnessten öfver Sten Sture den äldre, från hvilken ceremoni vi meddela en bild.

Högtidligheten började i kyrkan med bön för konung och fädernesland, hvarefter hedersgästerna samt stadens föreningar tågade till minnesstenen. Aftäckningstalet

hölls af riksantikvarien H. Hildebrand, som lyckönskade Mariefreds samhälle att ha rest detta minnesmärke öfver den ärlige, uppriktige svensken på den plats, där antagligen hans graf blifvit lagd. Stenen, en 4 1/2 meter hög bautasten, är utförd i enlighet med ritning af slottsarkitekten Agi Lindegren och bär följande inskription: Sten Sture, riddare till Gripsholm, rikets föreståndare, anlade här klostret Mariefred och fick här sin lägerstad år 1503.

Till sist lämnades en redogörelse för stens historia af kyrkoherde Flentzberg, en af dem, som tagit initiativet till minnesmärket. Han framhöll att stenen rests genom allmän ofvervillighet af enskilda intresserade utan bidrag af stat eller kommun. Han påpekade ock det märklige i att stenen ligger på själfva det ställe, där Sten Sture grundade slottet, af hvilket en del af grundmurarna anträffades, där stenen skulle resas.

SVENSKA HISTORISK ARKEOLOGISKA KURSEN, den femte i ordningen, har i dessa dagar ägt rum i Konstantinopel med doktor Martin som ledare. Deltagarna, af hvilka flertalet voro lärare från svenska läroverk, besökte med doktor M. som ciceron Otto-

manska antik-museet och den därmed förbundna Tschinili Kiosk. Vidare företogs en utomordentligt intressant och lärorik utflykt till Prinkipoön i Marmorasjön och i sammanhang därmed till Skutari på asiatiska sidan. För denna utflykt hade legationen välvilligt ställt sin kavass, den förträfflige Ali Effendi, till deltagarnes förfogande.

En af kursdagarna voro deltagarna af doktor Martin, som f. t. är chargé d'affaires, inbjudna till supé i legationens trädgård.

På vår bild från kursen synas från vänster räknadt, sittande: dr Jakobsson, lektor Hylén, lektor Nordin, dr Vessberg och dr Snellman; stående bakom: dr Blidberg, legationens portier, dr Martin, Ali Effendi, lektor Bergman, kand. Julin, hr Berndtson.

GULLABO KYRKA, en af de märkligaste inom Kalmar stift, firade tisdagen den 27 juni sin 100-åriga tillvaro under stor tillslutning både från församlingen och från angränsande socknar.

Högtidstalet hölls af kontraktsprosten J. M. Lindstedt från Torsås, dessutom voro öfriga af kontrakts präster närvarande. Högtidligheten förhöjdes genom solosång utförd af den bekanta sångerskan fru Ellen Fransén samt stationsinspektör R. Gustafsson och kantor Täckholm från Torsås.

ETT BLAD UR SÄLLSKAPSLIFVETS HISTORIA. FÖR IDUN AF ARTUR MÖLLER.

“APRÈS TOUT, l’homme et encore la plus grand source de bonheur comme de malheur pour l’homme.” — Om dessa Taines ord innebära en obestriddig sanning, kan man heller inte neka att af all historia borde den, som handlar om umgänget människor emellan, ha lättast att fånga vårt intresse. Så mycket märkligare, att den då blifvit alldeles åsidosatt för sina äldre, torrare och mindre intagande syst-rar: den politiska historien, kyrkohistorien o. a. Sällskapslifvet väntar ännu sin häfdatecknare, och det är inte här meningen att gå honom i förväg. Jag skall endast tillåta mig att ge en raskt klippt silhuett af den epok, som betecknar kulmen af nyare tiders umgängeslif — den epok, som blifvit mest förtalad och mest älskad af alla, rococon.

“På den tiden” — för att avsluta den ofvan citerade meningen af Taine — “medförde denna ständigt flödande källa, i stället för bitterheter, icke annat än behag. Det var icke nog att undvika att såra, man var också skyldig att behaga, att alltid glömma sig för andra och för deras skull vara förekommande och älsk-värd; att behålla sina motigheter och bekymmer för sig själf, under det att man delgaf dem sina glada tankar.”

DEN SVENSKA HISTORISK-ARKEOLOGISKA KURSEN I KONSTANTINOPEL. FOTOGRAFERAD FRAMFÖR SVENSKA LEGATIONSPALATSET AF G. BERGGREN, KONSTANTINOPEL.

GULLABO KYRKA I KALMAR STIFT VID 100-ÅRSFESTEN DEN 27 JUNI, M. HANSEN FOTO.

FRÅN KAPPLÖP-
NINGARNA I
YSTAD. 1. FÖRSTE
PRISTAGAREN
LÖJTNANT A.
EHRENBORG Å
»ANARKIST».

2. LÖJTNANT
W. SYLVAN MOT-
TAGER DAMERNAS
HEDERSPRIS UR
ÖFVERSTINNAN
HORNEYS HAND.
S. M. MARCUS FOTO.

I dessa rader har den store fransmannen förträffligt lyckats kondensera *andan* i de lagar, som behärskade 1700 talets sällskapsvärld. På denna anda hvilat rococons charme och öfverlägsenhet. Dess osvikliga älskvärdhet var baserad på den största stränghet mot sig själf och på en allmän täflan i att uppbjuda sina bästa resurser i sällskapslivets tjänst. När man tänker på, hvilka uppoffringar som den goda tonen kunde fordra, blir man stundom erinrad om bergspredikans bud: "om någon vill taga din lifklädnad ifrån dig, så låt honom få manteln med; och om någon tvingar dig en mil, så gå två med honom."

I synnerhet mot damerna fick tjänstvilligheten icke veta af några gränser. Det berättas exempelvis om en dam, som kvällen före kapplöpningarna vid Longchamps anhöll att få låna den ena af vicomt V:s bägge kalescher. Den stod icke till hans förfogande, men långt ifrån att ursaka sig, lät han på själfva kapplöpningsfältet köpa den elegantaste kalesch, som öfverlämnades åt ifrågavarande dam med en tacksägelse för det ynnestbevis hon härigenom låtit komma honom till del. — Hvarje dam, som gästade prinsen af Conti, kunde bjuda sitt privata umgänge till middag på sina rum och betraktades som en af husets härskarinnor.

Damerna behärskade rococons sällskapslif. I hvar och en af dessa celebra salonger, som hvarje afton samlade hvad hufvudstaden ägde af inflytande, anor, fägring och intelligens, var det en värdinna, som skänkte den sitt namn och som angaf tonen. En enda blunder, en enda gest af plumphet eller leda kunde vara nog för att den felande vid afskedet skulle erhålla den slags handrörelse, som antydde att han inte väntades tillbaka — liksom ett enda bon mot i det rätta ögonblicket kunde tillskynda sin man en ambassadörsstol eller en ministerportfölj. Ty vägen till de politiska äreställena gick i regeln genom societeten, och ehuru adertonde århundradets kvinnor icke tänkte på rösträtt, sutto ofta nog statens trådar fästa i deras boudoirer.

*

Hur framlede en af dessa små graciösa parisiska i fiskbenslif och högklackade silkesskor sina dagar?

Sällskapandet började för henne redan innan hon var klädd. Det var dock endast kavaljerer af den intimaste vänkretsen, som åtnjöto nöjet af att bevista *levén*, som tog minst två kammarjungfrur och en synnerligen rundlig tid i anspråk.

Det ligger onekligen någonting förvånande i denna beredvillighet att låta herrarna titta bakom toalettkonstens kulisser, i synnerhet hos skönheter, som — enligt hvad Fersen berättar från en dylik morgonuppvakning — använde "tio burkar med olika färger" för att ge sitt ansikte önsklig teint.

Levén ägde i regeln rum tämligen strax före middagen, som dock tog sin början redan vid 3- eller 4-tiden — i detta afseende ha vi alltså lyckats öfverträffa rococons vanor i nobless. Under Ludvig XV:s regim intogs ännu dagens hufvudmåltid precis klockan tolf, men sedan dess hade allting skjutits ett par timmar framåt.

Middagen betraktades — till skillnad från supén — som en mera stel och högtidlig ceremoni. Där hade man rikt tillfälle till utöfvandet af den konst, hvari rococons smidiga världsbarn hade nått mästernskapet. Medan konversationen ännu rörde sig i de sirligaste former, regnade små ynnestbevis, små utmärkelser eller förstuckna krigsförklaringar i form af ögonkast eller gester, som fullkomligt undandrog sig en nykomlings eller oerfarens uppmärksamhet. I ett tonfall förmådde dessa människor att uppfatta hundra nyanser af respekt, beundran, sarkasm, *mépris*. En "grande dame" har oerhördt många skiftningar i sitt sätt att hälsa en annan; "hon har en hälsning för kvinnor i hög ställning, en annan för kvinnor med inflytande vid hofvet; en tredje för kvinnor med historiskt namn, men gifta med en man under deras värdighet; en fjärde för kvinnor, hvilkas ställning i societeten grundar sig på förmögenhet och lysande supéer" etc.

Efter middagen åker hon direkt till "komedien", som är slut redan vid åtta-, niotiden, så följer supén fram emot tio. Här ger man lifligheten och infallet lösa tyglar, och efter tafeln avslutas ofta nog samkvämet med ett parti hasard — så vida hon icke föredragit en supé på tumanhand med den uppvaktande kavaljer, som för närvarande äger hennes gunst.

Men rococon var ej heller främmande för utelivets nöjen. Restauranterna besöktes visserligen endast af underklass eller resande. Till och med en herre kunde icke annat än i undantagsfall sitta på ett kafé utan att stämpla sig själf såsom en person utanför societeten. Det modärna hängandet i timvis på utskänkningslokaler öfverlät man då åt lösdrifvarna och den lägsta bourgeoisien.

Dess mer gouterade voro promenaderna i vagn — synnerligast tindrande vårdagar, då en världsstads fägring och elegans passerade revy i Champs-Elysées alléer. Eller man tog på landet en lustvandring till fots i någon af dessa soignerade slottsparkar, hvilkas "grönskande geometri" omgärdades af manshöga klippta buxbomshäckar.

Och så sportens eggande tidsfördrif! Inte ens de äro vår tids uppfinning. Mot slutet af sjuttonhundratalet voro speciellt hästkapplöpningarna oerhördt uppburna, och dryftades som stora evenemang vid mottagningar och supéer.

*

Man gör sig kanhända den frågan, när dessa människor fingo någon tid till öfvers för hemlifvet.

Sanningen är, att ett hemlif efter nutida begrepp var så godt som okänt just inom samhällets tongifvande kast. Först tack vare den uppgift, som man tilldelade äktenskapet, kunde ett verkligt hemlif komma till stånd. Icke blott i Frankrike, rococons mönsterland, var resonemangspartiet det enda, som öfverensstämde med verkligt *savoir vivre*.

"Man gifter sig med en, lefver lillsamman med en annan och älskar endast sig själf" — det var lösen för mer än en af den tidens unga ädlingar och adelsjungfrur. Börsaristokratin betraktade äktenskapet med luggslitna, men anstolta vapensköldar som ett inträdeskort till societeten, och de unga damerna ur denna klass placerade oftast sina enorma hemgifter på en man, som gaf dem rätten att presenteras vid hofvet. Förgäfves höjdes inom den gamla adeln röster mot rasblandningen med dessa bourgeoisiens element. "Jag anser millionerna af god familj", replikerade m:me de Sévigné då någon förebrådde henne att ha gift bort sin son med en godsägaredotter af ganska enkelt ursprung.

Men äfven i de fall, där man kan tala om ett hemlif, rörde detta sig i former, som skulle förefalla en nutidsmänniska präglade af en onaturlig artighet och kyla. I barnens uppträdande skulle det varit svårt att upptäcka några andra känslor än den osvikligaste respekt — en respekt, som i synnerhet inför fadersmyndigheten drefs till en inbunden fruktan. Den smeksamma förtrolighet, som våra mödrar betrakta som tecknet på ett godt och riktigt förhållande till sina barn, var främmande för rococons stolta och kyligt förnäma väsen. Bugande, med högra handen på hjärtat, hälsade dessa tioåringar i peruk och moucher sina dyra föräldrar godmorgon, vördnadsfullt lyssnande sutto de till bords med dem.

Å andra sidan skedde äfven föräldrarnes tillrättavisningar med en artighet i tonen, som på modärna barn skulle fullkomligt förtagit deras effekt. "Min herr son, vill ni göra mig den tjänsten att flytta händerna ur fickorna:" eller, "var god och använd skeden på det sätt man har lärt er."

Man må tänka hvad man vill om ett sådant samlif mellan föräldrar och barn, men man kan inte med rätta beteckna det som affekteradt. Ty hos 1700 talets människor hade denna sirliga förbindlighet gått i blodet, den hade blifvit natur. På samma sätt som rabatterna i Versailles eller Drottningholms slottsparkar alstrade endast snirklade, friserade och eleganta plantor, på samma sätt spirade detta sällskaps- och hemlif ur en jordmån, kultiverad genom två

Köp Venersborgs BARNSKODON!

Bästa svenska fabrikat!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas af:

Aktiebolaget

**A. F. Carlssons Skofabrik,
Venersborg.**

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i landet.

seklers stigande förfining, själfbehärskning och esteticism.

Den epok, som efterträdde rococon, var icke ägnad att tillerkänna det afsatta sjuttonhundratalet rättvisa. Äfven om revolutionen icke med ens hade blåst af den långa och lysande festen, var den likväl dödsdömd af den romantiska och germanska tidsanda, som stod i begrepp att föda det nya århundradet. Därmed växlade äfven sällskapslifvet karaktär. Den mjuka och lysande rococodräkten byttes ut mot 1800-talets trohjärtadt tafatta kostym med sina styfva rör om ben, handleder och hufvud, och i stället för att roa hvarandra med slipade komplimanger och infall sökte de unga romantikerna gemensam uppbyggelse i naturens fågning.

„Ich habe viel plaisir ausgestanden“ — i denna suck af Jean Paul utandades den nya æran sin motvilja mot det sjunkande umgängeslifvet. Det blef ett tecken på själsdjup och öfverlägsenhet att vara enstöring — en uppfattning, som ännu inte torde ha fallit i kurs. Först mot slutet af det förra seklet började man ånyo misstänka, att den smådade rococon, när allt kom omkring, kanske var den västerländska kulturens sista skönhetsepok — ifråga om sällskapslifvets grace och förfining oändligt öfver oss.

FRÖKEN BRITE-BEATE VON RENNER.

GAMLA FRÖKEN Brite-Beate afled plötsligt här om dagen. Det var någonting åt magen: gumman var för svag för mat, åt vid en supé för rundligt och fick alltså plikta grundligt.

Ryktet om den gamlas död flög som blixten genom staden och bekräftades af bladen. Brodern, major Renner, bjöd till begrafning tretti gäster jämte stadens båda präster.

Stora skaror följde med processionen och prestafven för att vid familjegravnen under kyrkogårdens träd få bevittna sorgeakten och begäpa blomsterprakten.

Gamla prosten själf höll tal öfver „denna saligt döda, som fått lämna jordens möda och gå in i himlens sal.“ Ingen lyddes just andäktigt, men en hvar fann talet präktigt.

Och precis på slaget fem sutto gästerna vid bordet, ack! — där Brite-Beate fört ordet

och så ofta fröjdat dem med Vår Herres rika häfvor och med egna snillegäfvor.

Festmåltiden var i allt — duktyg, silver, glas, terriner lika väl som mat och viner — så, som Brite-Beate befallt, innan hon, beredd till färden, gick att lämna denna världen.

Prosten talade på nytt, nu — och det med mera kärna än vid grafven — om hur gärna alla i den tid, som flytt, räknat Brite-Beate von Renner med bland sina hjärtevänner.

Allmän rörelse blef spord, då hans stämma klart och kraftigt i ett språk, sublimt och saftigt, prisade den dödas bord, hennes härliga kotletter och charmanta efterrätter.

Måltidsglädjen steg och steg. Festens allvarsamma hållning bröts af vinernas förtrollning. Snart fanns icke en, som teg. Pratet gick i höga vågor, och majorn var eld och lågor.

Med ett fint och städadt rus firade han systemens minne och beskref med tacksamt sinne, hur hon härskat i hans hus som en drottning i sitt rike med en kokkonst utan like.

„Hvem förstod som hon att ge“, sad' han, „den korrekta smaken åt en rätt? Och hvar finns maken till att höra upp och se och ge akt och lägga samman till vår stora fröjd och gamman?“

„Det var tusan till talang,“ fortfor gubben — blicken lyste, och hvarenda rynka myste, rösten fick en annan klang — „att berätta kvickt och lustigt och ibland — hm! — litet mustigt.“

Nu blef munterheten fri, nu begynte skrattet flöda, och det var, som om den döda smugit in sin själf däri och från höjden gifvit tonen äfven för konversationen.

Därför blef ock nästans lif, alltid värdt att observeras, ofta ock att dissekeras med moralens skarpa knif, icke heller nu försummadt, utan ganska grundligt tummadt.

När så vid sin mōkkakopp och likör en hvar satt fången i den stora blå salongen, ville ingen bryta opp. Klockan tio dock, på slaget, bröt den gamle prostens laget.

Medan han och hans adjunkt gingo hemåt, sade denne: „När jag tänker nu på henne, som gått bort, känns inte lugnt i mitt sinne. Var hon färdig, att gå in i himlen värdig?“

Var ej ändå hennes själf tom ock kärlekslös i grunden? Var den inte ändå bunden af materien som en träl? Älskade väl hon sin nästa, hon, som lefde för att festa?“ —

„Hm! In vino veritas“, smålog prosten, men han lade till så mildt, som om han hade talat till sin läsbarssklass: „En ting få vi dock ej glömma: Vi ha ingen rätt att döma.“

FRIDA LANDSORT.

HVAD DET GAMLA SKÅPET BERÄTTADE. FÖR IDUN AF H. MIKAEL.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

SÅ SATT HAN och såg sig ikring och följde med ögonen det fladdrande, ovissa eldskenet, som stundom svällde ut, så att han kunde se hvarje den minsta småsak på den antika byrån och de inlagda fönsterborden, stundom åter krympte samman, så att mörkret i vråna blef så svart som natten själf. Det fanns inte en modärn möbel i hela rummet — från den långa soffan af mörknad mahogny, klädd med blomligt möbelyg från förra århundradet och omgifven af vördnadsvärda länstolar och spensliga små taburetter, likt en höna af sina kycklingar, ända till den förgyllda pendylen under sin glaskupa, som midt bland andra småsaker stod däruppe på kaminkransen, var allt gammalt och ålderdomligt, tillhörde allt tider som längesedan försvunnit. Han lät ögonen irra ikring på alla dessa föremål, som han mindes ända ifrån sin barndom — det fanns knappt ett, vid hvilket ej ett släktminne eller en familjesägen häftade och han kände till dem alla. Som barn hade han hört dem, som man hade han begrundat dem och gömt dem i sitt sinne, ty hos honom låg gömdt den gamla tidens ridderlighet och håg till det, som ej var vanligt eller hvardagligt. — Det fanns en möbel i rummet, som var ändå äldre och mera vördnadsbjudande än alla de andra. Det var ett gammalt ekskåp från 1700-talet, ganska stort och förfärdigadt i tvänne afdelningar, öfverst ett rymligt hyllskåp och därinunder flere större och mindre lådor. Det hade höga fötter, formade som kulformiga pelare, förenade med breda, buktande lister och uppburna af stora, runda klot, på hvilka alltsammans hvilade; rundt om det öfversta skåpet löpte en hög utåtböjd kant, alla sidorna voro sirade med inläggningar som omgäfvor stora fält af masurbjörk, de talrika nyckelbeslagen voro förgyllda och konstnärligt arbetade och alla lådorna voro prydda med lustiga, hängande små kläppar, beräknade att underlätta utdragandet! Det hade gått i arf led efter led i „mer än två hundra år“, dock ej inom samma familj, ty emedan det alltid ärfits på spinnsidan, hade det gått igenom många, olika släkter. Ursprungligen hade det tillhört en gammal högadlig familj — därom vittnade de grefliga kronorna öfver nyckelbeslagen och det visste man också att berättas — sedan hade det gått ur hand i hand och nu till sist hade det hamnat på det stora bruket, där forsen dånade och maskinerna arbetade dag och natt. Anne Maries mormor hade varit, den sista, som ägt det, och i hennes testamente stod det att det skulle öfvergå till „hennes kära dotterdotter Anne Marie“, — Gösta satt och såg på den gamla möbelen och därvid drog genom hans hufvud tanken på de många, efter hvarandra följande generationer, i hvilkas ego detta ålderdomliga inventarium varit, och han tänkte på, hur mycket liflösa ting skulle kunna förtälja, om dem för en gång förlänades röst och tunga och hur kort och bräckligt ett människolif ändå är, i jämförelse med äfven en ringa skapelse af samma människas hand. Skogshuggaren, som huggit den stolta eken, hvaraf snickaren förfärdigat detta gamla skåp — gelbgjutaren som format de sirliga beslagen — de herrar och damer, som turvis använt det, öppnat dess skåpdörrar och gömt sina hemligheter i den lönnlåda han visste skulle någonstades finnas därinom — hvar voro de väl nu? — försvunna, döda, glömda för längesedan, men ännu stod det gamla skåpet oförstördt kvar! —

Han slöt ögonen och lutade pannan mot de på stolstyret korsade armarna. För hans inre syn tedde sig växlande bilder — han såg ståtliga herresäten och blodiga slagfält — han såg herrar i stora lockperuker och yfviga spetskräs och damer med styfkjortlar och hårdt tillsnörd midja — ett långt, långt tåg — män och kvinnor — döda för längesedan, men som dock en gång lefvat och hoppats, älskat och kämpat, och han tyckte, att han, i hvilkens ådror likväl rann en droppe af deras eget blod, skulle vilja hejda dem och bedja dem tyda honom lifvets gåta — men tysta och stumma fortsatte de sin väg, förintades och blefvo till

